

דבר העורך

אני שמח לבשר על יציאתו לאור של גיליון מספר חמש של כתב העת **הומור מקוון**. גיליון זה מסמן את השנה הרביעית לקיומו של כתב העת. המאמרים בגיליון זה מתווספים למאמרים נוספים שהתפרסמו בארבעת הגיליונות הקודמים של כתב העת ויוצרים מקבץ הולך וגדל של חומר מחקרי בעברית שמעשיר הן את חקר ההומור בכלל והן את חקר ההומור בתרבות היהודית והישראלית בפרט. קיומם של מחקרים בעברית משרת את חוקרי ההומור מהאקדמיה, את הסטודנטים לתארים ראשונים ושניים מהדיסציפלינות השונות שמביעים עניין בחקר ההומור וגם את הציבור המשכיל הרחב.

גיליון מספר חמש של כתב העת מוקדש בחלקו הראשון להומור במרחב הדתי ובמרחב החרדי.

המאמר של עמרי הרצוג ונעה ששר *"קיבלתי היתר לשיר!" פמיניזם, דת והומור במרחב המקוון: מקרה הבוחן של הפדל"חושיות*, שופך אור על מרחב שיח ייחודי בתרבות הישראלית: קבוצת פייסבוק, שנקראת *"אני פמיניסטית דתית וגם לי אין חוש הומור"* (החברות בה מכנות עצמן פדל"חושיות). הקבוצה היא מרחב שיחה, תגובה ושיתוף בעבור נשים וגברים, המאפיינים עצמם באמצעות מפגש הזהויות פמיניסטית/דתית.

המאמר השני של עופרה מצוב – כהן, *השימוש בהומור כאמצעי הישרדות בעולם החרדי על-פי הרומן 'ציפור ישנה' של יוכבד רייזמן*, מציג פן נוסף של העולם החרדי מנקודת מבט מעניינת וייחודית באמצעות חשיפת ההומור בעולמה של הגיבורה ברומן, ציפורה, המכונה בשם החיבה פייגי, בחורה דתית מהחברה החרדית, ודרכי ההבעה ההומוריסטיות שבהם היא נוקטת כדי לשרוד בחברה זו על פי התנאים המוכתבים בחלקם על ידה.

המאמר השלישי מאת אשר כנפו, *הומור יהודי במרוקו*, חשיבותו בכך שהוא מעשיר את אוצר הומור יהדות המזרח בדגש על יהדות מרוקו. חקר ההומור היהודי בארצות המזרח דל יחסית לחקר ההומור היהודי בארצות אשכנז. כאשר מציינים במחקרים את המושג **הומור יהודי** מתכוונים בעיקר להומור שצמח במזרח ובמרכז אירופה, ונפוץ משם למרחבי מערב אירופה וארצות אמריקה הצפונית והדרומית. נדמה שמקומו של ההומור היהודי בארצות ערב, נעלם כמעט לחלוטין מהשיח האקדמי על ההומור היהודי. במאמרו עוסק כנפו באיסוף דוגמאות הומוריסטיות בחלקן ממקורות ראשוניים שעברו מפה לאוזן ובפרשנות שלהם בהקשר התרבותי. המאמר מעשיר את הקורפוס ההומוריסטי של יהדות המזרח בדגש על יהדות מרוקו, ומוסיף נדבך מחקרי נוסף למילוי החלק החסר בחקר ההומור היהודי.

אורנה בן מאיר ואריה סובר, מציעים במחקרם *שלוש הנאות חברו להן יחדיו: על הקשר שבין הומור מזון ואופנה* מבט מזווית אחרת, על הקשר שבין הומור, מזון ואופנה והשימוש שנעשה בו מאז שנות השמונים של המאה הקודמת בתצוגות אופנה פורצות דרך בנוגע למוסכמות בבגדים עצמם, בקולקציות ובתצוגות, תוך כדי העלאת שאלות באשר למוסכמות החברתיות והתרבותיות.

את הגיליון סוגר מאמרה הביקורתית מעורר העניין של רועית דהן, על ספרה של לידיה אמיר *הומור והחיים הטובים בפילוסופיה המודרנית: שפטסברי, המאן, קירקגור*. בין היתר כותבת רועית דהן " בספרה מציעה פרופ' אמיר מסע פילוסופי פסיכולוגי רחב יריעה של הפילוסופיה של ההומור והחיים הטובים, בחיפוש בלתי נלאה של האדם אחר שמחה ושלווה נפש. הספר מתמקד במצבו הקיומי של האדם ובשאלת החיים הטובים. הוא מאפשר לקורא להיחשף להשקפת עולם ייחודית ומעניינת שעשויה לספק כלים הכרתיים, פסיכולוגיים וקיומיים להתמודדות עם שאלות של משמעות החיים, חרדת המוות אמונה ואושר, וכך להתקדם אל עבר חיים מספקים ובעלי משמעות".

המאמרים בגיליון זה מהווים רובד רב-תרבותי נוסף להעשרת הידע בחקר ההומור הכללי היהודי והישראלי. שני הגיליונות הבאים שיפורסמו במהלך השנה הקרובה הינם נושאים. האחד יעסוק בהומור ותקשורת והאחר בהומור ותיאטרון.

אני מאחל לקוראים קריאה מהנה ומחכימה, ומזמין חוקרים נוספים לקחת חלק בחקר ההומור ולשלוח מאמרים לפרסום לאחר תהליך שיפוט כמקובל בכתב העת. למעוניינים להציע גיליון נושאי בתחום הידע שלהם, ולשמש כעורכים אורחים לגיליונות הללו, מוזמנים לעשות זאת ולפנות לעורך הראשי של כתב העת.

אריה סובר